

RemissvarDatum
2026-06-08Diarienummer
KV 2026-8611

Justitiedepartementet

Statskontorets rapport – En översyn av övervakningsnämndernas organisation (STK 2026:1)

Er beteckning Ju2026/00214.

Övergripande ställningstagande – en ny myndighet, inte flera små

Statskontoret har haft i uppdrag att pröva två alternativ när det gäller övervakningsnämndernas organisation. Det första är att minska antalet nämnder, och det andra är att föra över verksamheten i dagens nämnder till en enrådighetsmyndighet med särskilda beslutsorgan. Statskontoret har i sin rapport kommit fram till att en enrådighetsmyndighet är det mest ändamålsenliga av de två organisationsalternativen.

Kriminalvården ställer sig bakom Statskontorets bedömning i denna del. En minskning av antalet övervakningsnämnder skulle endast i begränsad utsträckning lösa de brister som finns i dagens organisation. Även med färre nämnder kvarstår utmaningar med flera parallella kontaktvägar, bristande överskådlighet, variationer i arbetssätt mellan nämnderna och olika bedömningar i liknande ärenden. En enrådighetsmyndighet kan däremot bidra till ökad enhetlighet i rättstillämpning och skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan Kriminalvården och den föreslagna myndigheten. Genom att den nya myndigheten får ett eget kansli minskas vidare den administrativa belastningen på frivården. Det skapas också förutsättningar för tydligare kontaktvägar och samverkan med frivården.

Statskontoret har i detta sammanhang inte haft anledning att ta ställning till den övergripande frågan om behovet av övervakningsnämnderna. Det har dock inte kommit fram något i rapporten som ger anledning för Kriminalvården att frångå den ståndpunkt som myndigheten redan tidigare har redogjort för – att övervakningsnämnderna bör avskaffas (se myndighetens remissvar angående Statskontorets rapport "En form för kollektivt beslutsfattande – En kartläggning och prövning av nämndmyndigheter" [2024:11], dnr KV 2024-22508).

Kriminalvården anser under alla förhållanden att en organisation i form av en enrådighetsmyndighet är det alternativ som kan antas underlätta ett avskaffande på sikt och ställer sig alltså även av denna anledning bakom Statskontorets bedömning om vad som är det bästa alternativet.

Viktiga aspekter att beakta vid inrättande av den nya enrådighetsmyndigheten

Tydliga kontaktvägar med en enhetlig ingång och samverkan

Kriminalvården vill inledningsvis framhålla vikten av tydliga och enhetliga kontaktvägar mellan den inrättade myndigheten och Kriminalvården.

I nuvarande ordning finns det i praktiken flera parallella kontaktvägar, vilket innebär att Kriminalvården behöver förhålla sig till olika ingångar beroende på vilken övervakningsnämnd ett ärende tillhör. Detta riskerar att skapa otydlighet, ineffektivitet och onödigt administration. Kriminalvården ser därför positivt på en struktur där den nya myndigheten erbjuder en sammanhållen och enhetlig ingång för kontakter och ärendehantering. En sådan ordning kan bidra till ökad effektivitet, bättre samordning och minskad sårbarhet i kommunikationen.

Digitala system och informationsöverföring

I rapporten identifieras att problem kan uppstå när den nya myndigheten inför sitt digitala system (s. 83). Eftersom myndighetens system måste kunna interagera med Kriminalvårdens digitala system, kan eventuella störningar komma att påverka Kriminalvårdens verksamhet negativt. Kriminalvården vill därför särskilt betona vikten av att den nya myndighetens digitala system fungerar väl tillsammans med Kriminalvårdens.

Eftersom övervakningsnämnderna fattar beslut i ärenden som rör Kriminalvårdens klienter är det avgörande att information och beslut kan överföras på ett rättssäkert, effektivt och ändamålsenligt sätt. Bristande systemstöd riskerar annars att leda till dubbelarbete, fördröjningar och ökade administrativa kostnader. Utvecklingen av IT-stöd bör därför ske i nära samverkan med Kriminalvården. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av att Kriminalvården initierar en stor del av ärendena, vilket ställer krav på effektiva informationsflöden redan från ärendets inledning.

Verkställighetsperspektivet – handläggningstider och kapacitet

I likhet med vad som anges i rapporten (s. 77) anser Kriminalvården att den nya myndighetens förmåga att handlägga ärenden skyndsamt är av stor vikt. De beslut som fattas av övervakningsnämnderna påverkar direkt hur verkställigheten kan planeras och genomföras för den enskilde klienten. För att Kriminalvården ska kunna bedriva en effektiv verkställighet krävs att beslut fattas inom rimlig tid. Det är därför viktigt att den nya organisationen utformas med ett tydligt verkställighetsperspektiv, där behovet av effektiva och förutsebara beslutsprocesser beaktas. Den nya organisationen bör även utformas med tillräcklig kapacitet och flexibilitet för att hantera variationer i ärendemängd.

Organisatorisk enhet	Adress	Telefon	E-post
Huvudkontoret	601 80 Norrköping	077-228 08 00	HK@kriminalvarden.se

Kriminalvården ser därför med viss oro på bedömningen som görs avseende att en enrådgivningsmyndighet förmodligen inte skulle leda till en mer effektiv verksamhet förrän några år efter införandet (s. 63 f.). Ett sådant scenario skulle – som Statskontoret konstaterar – vara utmanande för Kriminalvården, som befinner sig i en stor expansion och är beroende av att övervakningsnämndernas verksamhet löper på. Kriminalvården delar därför uppfattningen att inrättandet av den nya myndigheten bör ske med en tidplan som minimerar risken för att organisationsförändringen försämrar kapaciteten (s. 77 f.). Kriminalvården ser det som angeläget att involveras i det fortsatta arbetet med att utforma praktiska samverkansformer mellan myndigheterna.

Geografisk tillgänglighet

Närhet till frivårdens verksamhet och till klienterna är av betydelse för möjligheten att genomföra sammanträden och säkerställa deltagande i processen. Digitala lösningar kan vara ett viktigt komplement, men bör inte fullt ut ersätta fysisk närvaro. Kriminalvården instämmer därför i bedömningen att verksamheten även fortsättningsvis behöver ha god geografisk tillgänglighet (se bl.a. s. 56 och 65).

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande generaldirektören Peter Yngve efter föredragning av verksjuristen Alexandra Wingmark. Rättschefen Anneli Skoglund och enhetschefen Martin Lorentzon har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Peter Yngve